

80-JAAR D-DAY

Het begin van het einde van de Tweede Wereldoorlog

Door Jacob (Jaap) Haasnoot

Cornelis Haasnoot (*foto boven*) was erbij op 6 juni 1944. Met zijn schip landde hij op de kust van Normandië. Bij deze grootste overzeese operatie ooit vocht een gigantische troepenmacht zich met oorlogstuig aan land. Met als doel Europa te bevrijden van Nazi-Duitsland. Als 'beloning' zou Cornelis twee maanden gevangenisstraf krijgen.

Tanker Juliana

Foto: De Juliana

De Juliana was zijn achtste schip. In vreedstijd zou Cornelis nooit voor deze kleine tanker hebben gekozen, maar in oorlogstijd viel er niets te kiezen. Het was dan ook een gedwongen huwelijk met een onbevallige en bovendien onwelriekende dame.

Inscheping

Op het moment dat Cornelis zich in Glasgow inscheepte trof hem hetzelfde voorgevoel als hij anderhalf jaar eerder had gehad, namelijk dat dit geen gewone konvooireis zou worden. Het was de merkwaardige bouw van het schip, die zijn aandacht trok. *De Juliana* stak niet

diep en was daarom niet geschikt voor trans-Atlantische overtochten. De volgende reis zou, zo dacht Cornelis, dus niet naar Amerika gaan.

Van de bemanning hoorde hij dat de *Juliana* was gebouwd als Lake Tanker voor het vervoer van onder Lake Maracaibo in Venezuela opgepompte ruwe olie naar de offshore raffinaderijen van Shell op Aruba en Curaçao. Ze was eigendom van een dochter van Shell, de Curaçaose Scheepvaart Maatschappij in Willemstad, en zou al in juli 1940 naar Europa zijn gehaald om dienst te doen in de Engelse kustwateren.

Invasie

De *Juliana* lag, het was inmiddels mei 1944, al een maand in Glasgow en moest zich met haar bemanning beschikbaar houden. Toen zij op 15 mei 1944 als invasieschip werd opgenomen in het *Liberator Charter* en daarmee onder het Britse Ministerie van Transport kwam te vallen, was het voor Cornelis zonneklaar wat er komen ging. Er was een invasie aanstaande en haar vlakke bodem maakte de *Juliana* bijzonder geschikt om dicht onder de wal te komen. Ze zou zelfs een landing kunnen maken op een zandige kust. Er ontstond een gevoel van opwinding, eindelijk -zo verwachtte Cornelis- zou een poging worden gedaan om het vasteland van Europa te bevrijden en hij mocht daaraan deelnemen!

Samenraapsel

In de dagen die volgden groeide het aantal schepen in hoog tempo. Uit het noorden en stroomafwaarts van de Clyde kwamen ze met tientallen tegelijk aangevaren. Cornelis registreerde een bonte verzameling: omgebouwde passagiersschepen met troepen en lichte aanvalsbotten die aan de davits hingen, grote landingsschepen, kleinere landingsvaartuigen die tanks, jeeps en vrachtwagens vervoerden, vaartuigen voor het leggen van rookgordijnen en van boeien in de vaargeulen, reddingschepen, amfibische tanks, schepen met raketbatterijen en zelfs kleine drijvende droogdokken. Ook tal van oorlogsschepen: slagschepen, kruisers, monitors en torpedobootjagers tot kleine onderzeeboten. Het waren er vele malen meer dan anderhalf jaar geleden bij de invasie van Noord-Afrika. Dat was voor Cornelis overduidelijk.

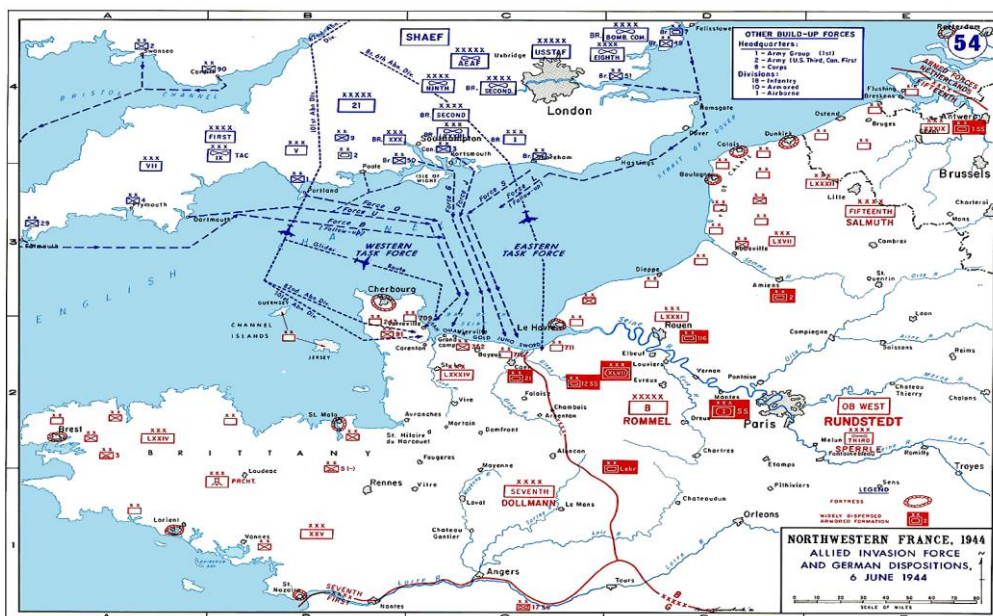
Vertrek

Op 23 mei volgden orders aan alle marineautoriteiten in Engeland zich gereed te houden. Zodra het bevel *Carry out Operation Neptune* binnenkwam, moesten alle konvooien en transporteenheden vertrekken. Elk daarvan zou op een bepaald uur naar een ontmoetingsplaats opstomen op vijftien mijl ten zuiden van het eiland Wight in Het Kanaal, dat de bijnaam Piccadilly Circus kreeg.

Op 4 juni 1944 lagen alle schepen en verdere eenheden klaar voor vertrek of waren al onderweg. Maar die dag was het zeer slecht weer, waardoor Opperbevelhebber Generaal Eisenhower zich genoodzaakt zag de invasie een etmaal uit te stellen. Alle konvooien die al waren vertrokken gingen voor anker. Toen de weerkundigen voor 6 juni tijdelijke opklaringen voorspelden, nam Eisenhower de vijfde juni om 04.00 uur het besluit dat de invasie de volgende dag zou starten. Pas toen bleek hoe groot de armada was, die voor *Operation Neptune* werd ingeschakeld.

Grootste amfibische operatie

Het was met bijna drie miljoen man de grootste amfibische operatie uit de geschiedenis. Er namen 1.213 oorlogsschepen deel aan de operatie. Ruim driekwart hiervan was Brits of Canadees, 16,5% Amerikaans en 4,5% van andere geallieerden, waaronder Nederland met de kanonneerbaten *Flores* en *Soemba*. Daarnaast een bonte mengeling van bij elkaar 4.126 andere schepen, vaartuigen en speciale eenheden. Weliswaar voerde driekwart hiervan de Britse vlag, maar voor een groot gedeelte waren zij in Amerika gebouwd en uitgerust, en op basis van leenpacht aan Engeland afgestaan. Er voeren ook 60 Nederlandse koopvaardij schepen mee: 3 tankers, 11 vrachtschepen, 10 sleepboten en 36 coasters. De laatsten voor het aanleggen van kunstmatige havens en golfbrekers, die enkele dagen na de eerste landingen klaar moesten zijn.

Normandië in Noordwest-Frankrijk, dat werd het dus. En Cornelis was erbij. Eindelijk zou hij het vaste land van Europa weerzien. Hij kon het zich maar moeilijk voorstellen. Zou hij dan werkelijk binnenkort weer naar Holland kunnen, naar Katwijk, terug naar zijn familie?

Vloedgolf van schepen

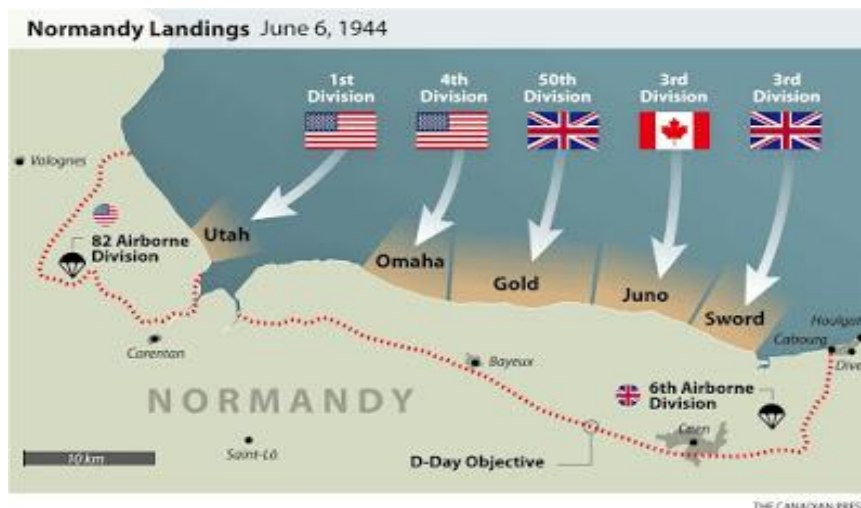
Cornelis voelde zich heel klein toen de enorme vloot in de nacht, geheel verduisterd, als een vloedgolf vanaf Engeland naar de kust van Normandië rolde. Zou deze stormvloed de verdedigingswerken overspoelen en de vijand wegvagen of zou de kracht ervan toch nog worden gebroken? Enerzijds vond hij het spannend en meeslepend onderdeel uit te maken van de grootste armada ooit. Anderzijds was het huiveringwekkend, beangstigend en gekmakend te weten dat een spervuur aan bommen, granaten en kogels zouden zorgen voor een onstuimige ontvangst, waarbij de landingstroepen de eerste klappen zouden opvangen.

Even na middernacht waren de vliegtuigen al overgevlogen met parachutisten voor de luchtlandingen achter de kust. Het was de bedoeling dat zij strategische punten veroverden, zoals bruggen en belangrijke gebouwen. Een paar uur later volgden de bommenwerpers die zoveel mogelijk de bunkers en de stellingen van de vijand moesten vernietigen

Juno Beach

De Juliana, volgeladen met brandstof voor de landingsvaartuigen en legervoertuigen, voer achter de oorlogsschepen, troepenschepen en grote landingschepen aan naar Juno Beach, een van de drie sectoren van de Eastern Task Force die onder leiding stond van de Engelse schout-bij-nacht Vian. Deze task force moest drie divisies van het Britse Tweede Leger en een Canadese divisie aan land zetten in de sectoren Gold, Juno en Sword. De Western Task Force, onder de Amerikaanse schout-bij-nacht Kirk, moest twee divisies van het Amerikaanse Eerste Leger landen in de sectoren Omaha en Utah. Deze lagen ten westen van de Britse sectoren, waarbij Omaha aansloot op Gold. Nog even, en dan zou de hel losbarsten.

Inferno

De Juliana kon met haar geringe diepgang en vlakke bodem vlak voor de kust voor anker gaan. Cornelis was getuige van een inferno: veel Canadese en Britse soldaten verdronken doordat hun landingsvaartuigen kapseiden bij de tewaterlating in de ruwe zee of beschadigd raakten door obstakels onder water. De manschappen zaten opgesloten als haringen in een ton. Met hun zware uitrusting was er geen zwemmen aan. Ze gingen ten onder zonder een schot gelost te hebben. Granaatslagen, afgevuurd door de kustbatterijen van de Duitsers, zorgden voor een regen aan metaalsplinters, spaanders en lichaamsdelen. Manschappen die het strand bereikten, werden wadend door het ondiepe water bij bosjes neergemaaid door vijandelijk mitrailleurvuur en granaten. Het water kleurde rood van het bloed. En ook op het strand vielen veel gewonden en doden aan geallieerde zijde. Toch lukte het na een verbitterde strijd de Duitse stellingen één voor één op te ruimen.

Al de schokkende ervaringen die Cornelis had opgedaan in de voorgaande jaren leken te culmineren in deze infernale slachting. Dood en verderf trokken letterlijk aan hem voorbij.

Terug naar Engeland

Tijdens de terugtocht van de Normandische kust naar Portsmouth in Engeland had Cornelis zich ziek gevoeld. Hij had opnieuw last gekregen van zijn galblaas en lever. Een kwaal waarvoor hij kort voor de invasie een maand opgenomen was geweest in het Joyce Green Hospital in Londen.

De wal op

Direct na aankomst in Portsmouth liet Cornelis zich door zijn maten toch overhalen samen met hen de wal op te gaan om te passagieren. Maar hij voelde zich al snel zo ellendig, dat hij zich meldde bij een zeemannshuis, waar hij in bed kroop met inmiddels hoge koorts. En daarmee kwamen de verstikkende beelden van de oorlog op zee terug. Het was een

traumatische herbeleving van het geronk van de aanstormende bommenwerpers, van de snerpande salvo's van hun boordmitrailleurs, van de oorverdovende dreunen van bommen en torpedo's, van de steekvlammen uit getroffen schepen. En van kapotgeschoten lichamen die door de lucht vlogen....

Terugkeer aan boord

Cornelis had op 9 juni terug moeten keren aan boord van *de Juliana*, maar dat werd uiteindelijk 12 juni 1944. De kapitein was boos, omdat dat hij zich drie dagen te laat had gemeld. Cornelis vertelde hem dat hij ziek was geworden en van zijn inzinking en dat hij daarom niet op tijd teruggekeerd was aan boord. Maar de kapitein geloofde de verklaring van Cornelis niet. Hij vond het een smoes. Voor de kapitein was er sprake van ongeoorloofde afwezigheid. Cornelis werd op staande voet ontslagen.

Nog dezelfde dag moest hij zich in Portsmouth afmonsteren. Zijn gage werd ingetrokken. Hij kreeg alleen nog gratis voedsel. En tot overmaat van ramp deed de kapitein op 13 juni 1944 ook nog aangifte bij de Officier van Justitie.

Veroordeling

Op 11 augustus 1944 veroordeelde de Nederlandse Rechtbank in Londen Cornelis tot twee maanden gevangenisstraf met onmiddellijke gevangenneming, wegens 'weigering aan boord te gaan'. Vanzelfsprekend had Cornelis tijdens de zitting de rechters alles verteld over zijn ziekte en inzinking. Maar de magistraten hadden meewarig naar hem gekeken. Wat moesten ze met zulke verhalen? De verdachte had toch bekend, dat hij te laat was teruggekeerd aan boord? Het ging om de feiten, zonder aanzien des persoons.

Wanneer zijn schip geen invasieschip was geweest, zou hij een voorwaardelijke straf hebben gekregen. Dat hij op een invasieschip was gemonsterd, beschouwde de rechtbank echter als een verzwarende omstandigheid. Het hebben van een blanco strafblad werd niet als een verzachtende omstandigheid aangemerkt. De rechtbank had daar in het vonnis overigens wel melding van gemaakt: *'Heeft sedert invasie op zes Nederlandse schepen dienstgedaan gedurende ongeveer 46 maanden. Geen verdere delicten bekend.'*

Naar het oordeel van de rechtbank gold voor het schip, waarvan Cornelis bemanningslid was, een bijzonder regime, waardoor een bijzondere discipline vereist zou zijn. Dat hij al die jaren een ijzeren discipline had getoond, dat hij onafgebroken onder de zwaarste omstandigheden had gevaren, dat hij zijn leven in de waagschaal had gesteld voor Koningin en Vaderland, daar werd geen rekening mee gehouden. Hij moest de cel in: regels zijn regels...

De cel

Buiten op de gang tikte de gevangensklok tergend traag de seconden weg. Af en toe telde Cornelis mee, elke seconde twee tikken. De uren kropen voorbij. Hij strepte de dagen af in zijn notitieboekje. Ondanks alle gevaren miste hij het varen, de weidsheid van de zee, het gezelschap van zijn maten.

Zouden zijn ouders bericht krijgen van zijn gevangenneming? Wat moesten die daarvan

denken? Cornelis kon van wanhoop wel opvliegen tegen de muren van zijn troosteloze cel. Terneergeslagen zat hij op zijn brits. Hij voelde zich miskend en veracht, bedekt met smaad en hoon. De beelden van de gebeurtenissen van de afgelopen drie maanden trokken opnieuw als een film aan hem voorbij. Was het maar een film – dit was echt. En voor hem met een onthutsende afloop.

“Mijn vader Cornelis Haasnoot diende van 11 augustus tot 19 september 1944 de hem opgelegde straf uit. Anderhalve maand en geen twee maanden, zoals het vonnis luidde”, aldus zijn zoon Mr. Jacob (Jaap) Haasnoot 80 jaar later.

Dit artikel is een bewerking van een hoofdstuk uit het boek ‘LAMMEREN ONDER WOLVEN, Varen op leven en dood in WO II’ geschreven door Jacob Haasnoot.

INDRINGEND EN AUTHENTIEK
★★★★★

LAMMEREN ONDER WOLVEN

VAREN OP LEVEN EN DOOD IN WO II

De geschiedenis van de
Nederlandse koopvaardij in de
Tweede Wereldoorlog door de
ogen van twee Hollandse jongens.

Triple Boeken
DICHTBIJ • INSPIREREND • RAAK

**80 JAAR
D-DAY
1944-
2024**

JACOB HAASNOOT
**LAMMEREN
ONDER WOLVEN**
VAREN OP LEVEN EN DOOD IN WO II